

60-lecie wpisania sekcji związkowych do Statutu ZNP

Przed Tobą
Kilka odston
Obrazy
Jak w kalejdoskopie (...)
A pamięć wciąż żywa

Każdy kadr z tamtych lat
zapisany w sercu

Powspominajmy razem...

4.10.2017 r. – niecodzienne spotkanie członków Sekcji. Najpierw gawęda Kolegi Jana Dworakowskiego, który w barwnej opowieści przedstawił najciekawsze karty naszej historii, przywołał imiona i nazwiska wszystkich przewodniczących Sekcji, przybliżył biografię Bronisławy Radiukiewicz, która znalazła się w grupie osób, z inicjatywy których w Białymstoku powstała w 1959 roku Sekcja Emerytów i Rencistów ZNP. To właśnie ona była jej pierwszą przewodniczącą. Dopełnieniem tego była ciekawa prezentacja przygotowana przez Bogusławę Warakomską-Krzywicką. Jak zaczarowani oglądaliśmy kolejne obrazy przedstawiające dzieje pracy związkowej naszych poprzedników. Potem przyszedł czas na wspomnienia i serdeczne rozmowy.

„ Każde nasze dzieło pada jak kamień w wodę i po dwóch latach, po pięciu, po dziesięciu, po stu - przepada. Niemniej nieprawdą jest, że ten kamień w wodzie ginie i że go nie ma. Nie, on kształtuje dno naszej kultury, zawsze tam gdzie tkwi i ma swoje życie wieczne...”

Jarosław Iwaszkiewicz

Historia Związku Nauczycielstwa Polskiego rozpoczęła się dokładnie 112 lat temu. 1 października 1905 r. w Pilaszowie koło Łowicza odbył się tajny zjazd delegatów nauczycieli szkół ludowych.

W Białymstoku, ze względu na represje carskie w zaborze rosyjskim, dopiero w listopadzie 1915 roku powstały szkoły polskie, a potem Związek Nauczycielstwa Szkół Elementarnych i Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich.

Dzisiaj z tej bogatej historii ogarniamy pamięcią najstarszą grupę nauczycieli ZNP, których los był ściśle związany z trudnymi dziejami naszej Rzeczypospolitej. Część z nich urodziła się w końcu XIX wieku, inni na początku XX wieku. Kształcili się, doskonalili, podejmowali trudną pracę nauczycielską od momentu odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku.

Zawód nauczyciela utożsamiany był ze służbą społeczeństwu. Uptywający czas rodził nowe problemy. W celu udzielania szeroko rozumianej pomocy, doradztwa w sprawach zawodowych - w Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych utworzono Sekcję Emerytalną. Był rok 1923. Wprowadzono wtedy prawa emerytalne dla nauczycieli z czasów zaborów pracujących jawnie, bądź w tajnym nauczaniu.

Wzrastała liczba nauczycieli o wieloletnim stażu, bogatym doświadczeniu organizacyjnym, ale przeważająca ich część, z uwagi na wiek, choroby i trudną sytuację materialną potrzebowała pomocy i wsparcia ze strony zarządów ogniw ZNP. Okres II wojny światowej jeszcze pogłębił te trudności. Dopiero po jej zakończeniu zaczęły tworzyć się samorzutnie sekcje emerytów.

W celu ujednoczenia organizacyjnego i programowej działalności przy Zarządzie Głównym ZNP powołano komisję, która przygotowała ogólnopolską konferencję z udziałem przedstawicieli emerytów z całej Polski.

10 października 1957 roku taka Krajowa Konferencja Emerytów i Rencistów ZNP odbyła się w Warszawie. Wybrano Centralny Zarząd Sekcji, nazywany później Krajowym, opracowano regulamin i inne przepisy organizacyjne. Obowiązkiem Sekcji, jak ustalono, była obrona interesów emerytów i rencistów, opiniowanie aktów prawnych. W swoich programach sekcje miały również działania opiekuńcze wobec samotnych i chorych, udzielanie im niezbędnej pomocy, utrzymywanie poprzez system łączników koleżeńskiej więzi. Wiele uwagi poświęcają popularyzowaniu historii ZNP i Tajnej Organizacji Nauczycielskiej, regionalnych dokonań środowiska nauczycielskiego. Krajowa Konferencja z października 1957 r. stała się

impulsem dla działań instancji powiatowych zwanych Radami Zakładowymi, później Zarządami Oddziałów.

W Białymstoku Sekcja Emerytów i Rencistów powstała w 1959 roku. Od samego początku uzyskała akceptację Prezesa Rady Zakładowej ZNP - Stefanii Soboty. Pierwszą przewodniczącą Sekcji została nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 7 na Antoniuku – Bronisława Radiukiewicz. Sekretarzem była Stefania Buras, która przez prawie 20 lat prowadziła księgi protokołów i szczegółowe zapiski z tamtych lat. Stąd znamy wiele szczegółów z dokonań w pracy Sekcji. W pierwszym zarządzie były także: Stanisława Dulas, Lucyna Mazurowska, Zofia Kikiewicz.

Z perspektywy historycznej możemy stwierdzić, że utworzenie tej nauczycielskiej grupy było związane z tworzeniem się w mieście dużego środowiska emerytów, a także nauczycieli pracujących na części etatu. Początkowo było ich 130. Ze względu na wiek i stan zdrowia liczba seniorów systematycznie wzrastała. W 1974 roku sekcja emerytów liczyła już 500 członków.

Sekcja postawiła sobie za cel przede wszystkim niesienie pomocy materialnej, m.in. poprzez systematyczne udzielanie zapomóg finansowych, o czym możemy przeczytać w każdym protokole z lat 60 - tych i 70 - tych. Organizowano opiekę nad samotnymi, chorymi, niedołączonymi we współpracy z PCK, Liceum Medycznym, ZBoWiD, organizacjami kombatanckimi. Udzielano porad prawno-organizacyjnych osobom kończącym pracę zawodową oraz załatwiano pobyt w sanatoriach i turnusach wczasowych.

Dużą popularnością cieszyły się wycieczki szlakami historycznymi, związanymi z wybitnymi postaciami w dziejach Polski i regionu a także atrakcyjnymi ze względu na walory krajobrazowe.

Do białostockiej tradycji związkowej ZNP należą – kontynuowane obecnie - tzw. środowowe spotkania emerytów , podczas których od 1974 roku spotyka się kilka pokoleń nauczycielskich, aby pogłębiać swoją wiedzę, spotykać się z przyjaciółmi, posłuchać zapraszanych prelegentów, podzielić się wiedzą ze swojej specjalności. Sprawdzone metody działań są upowszechniane.

CIEKAWY INICJATYWY CZŁONKÓW OSEiR ZNP

1969 r.

Otwarcie Klubu „Bakałarz” w budynku szkolnym przy ulicy Kościelnej 8.

Nauczyciele emeryci z ZNP znajdują stałe miejsce swoich spotkań.

1974 r.

W tym roku do Sekcji należało 500 członków. Spotkania odbywały się w grupach tematycznych. Wprowadzono spotkania środowe, które trwają do dzisiaj. W 30 lat po rozpoczęciu zajęć szkolnych po drugiej wojnie światowej po raz pierwszy odznaczono 104 nauczycieli tajnego nauczania.

1979 r.

Z okazji 60 -tej rocznicy powołania Państwowego Seminarium Nauczycielskiego im. Króla Zygmunta Augusta w Białymstoku zorganizowano Zjazd Absolwentów. Uczestniczyło w nim 140 nauczycieli, w tym 50 z różnych regionów Polski.

Uroczystość odbyła się 8-9 września.

15 października tego samego roku Szkoła Podstawowa nr 27 w Białymstoku przy ul. Wierzbowej 7 - jako pierwsza w Polsce – otrzymała imię Nauczycieli Tajnego Nauczania. Otwarto Izbę Pamięci ze stałą ekspozycją z licznymi eksponatami od nauczycieli emerytów tajnego nauczania, których w województwie białostockim było 1292.

1980 r.

10 grudnia na Walnym Zebraniu Członków Sekcji Emerytów podjęto sprawę stosunku ZNP do ruchu odnowy w naszym kraju i do „Solidarności”. Odczytano postulaty członków Sekcji z dnia 26 listopada 1980 roku, które dotyczyły reformy szkolnictwa i ZNP, podkreślono dumę z dorobku Związku w jego 75 - leciu.

1981 r.

Do połowy 1983 roku trwał trudny okres dla ZNP – stan wojenny , zawieszenie działalności związkowej utrudniły działania nauczycieli emerytów.

1985 r.

28 sierpnia oddano do użytku Dom Nauczyciela. Stary budynek z końca XIX wieku wyburzono i wzniesiono nowy w starym stylu (jak sąsiedni gmach VI Liceum Ogólnokształcącego). Po 12 latach prac budowlanych, stolarskich i malarskich powstały nowe pomieszczenia - również na spotkania dla Sekcji Emerytów.

23 października Sekcja Emerytów i Rencistów obchodziła 80-lecie ZNP oraz 25-lecie Sekcji. Zasłużeni nauczyciele emeryci zostali uhonorowani wysokimi odznaczeniami. Dla upamiętnienia tych wydarzeń założono album „Portrety zasłużonych nauczycieli”. Praca ta jest kontynuowana w działaniach obecnej Sekcji.

2005 r.

Po raz pierwszy uhonorowano 54 seniorów Odznaką za 50 lat przynależności do ZNP.

2015 r.

Opracowano materiały źródłowe i wykonano ekspozycję historyczną z okazji 110 rocznicy powstania Związku Nauczycielstw Polskiego.

2017 r.

W roku bieżącym Sekcja liczy 159 członków, a pracą kieruje 11-osobowy Zarząd pod kierunkiem przewodniczącej Koleżanki Bogusławy Warakomskiej – Krzywickiej.

Historię Sekcji opracował Kolega Jan Dworakowski.

PRZEWODNICZĄCY SEKCJI NA PRZESTRZENI 60 LAT

1959 - 1965	Bronisława Radiukiewicz
1965 – 1966	Paulina Staniszevska (w zastępstwie)
1966 - 1969	Tadeusz Szlęzak
1969 - 1973	Józef Puchalski
1973 - 1974	Paulina Staniszevska (w zastępstwie)
1974 - 1980	Antoni Stelmach
1981	Henryk Banulewicz
1983 - 1986	Piotr Pajkowski
1986 - 1990	Kazimiera Chilecka
1990 - 1998	Stanisław Szumski
1998 - 2002	Kazimiera Chilecka
2002 - 2006	Jerzy Janiszewski
2006 - 2010	Mariusz Zdańkowski
2010 - dotąd	Bogusława Warakomska – Krzywicka

